

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

Facultat de Dret – Grau en Relacions Laborals

Pla docent de l'assignatura
Dona, Família i Mercat Laboral (21831)

Curs 2012-2013

Dona, Família i Mercat Laboral (21831)

Curs 2012-13

Titulació/estudi: Grau en Relacions Laborals

Curs: 3r, 4t

Trimestre: 1r

Nombre de crèdits ECTS: 4

Hores dedicació estudiant: 100

Llengua o llengües de la docència: Català

Professorat: Elena Vidal Coso

1. Presentació de l'assignatura

L'objectiu de l'assignatura és analitzar des d'una perspectiva internacional comparada, i fent especial esment al context espanyol i català, les relacions recíproques entre la participació laboral femenina i les estratègies familiars. El marc de referència per entendre aquesta dinàmica entre el treball de les dones i la família són els canvis sociodemogràfics recents de les societats desenvolupades i les peculiaritats de les polítiques socials.

Així doncs, s'estudiarà la situació demogràfica actual, les noves formes de família i els canvis en els rols del gènere dels seus membres, els fenòmens migratoris i l'oferta de serveis públics de cura i atenció als infants i a altres familiars dependents, elements que tenen una incidència directa en l'oferta de treball femenina. Així mateix, la segmentació dels mercats de treball per motius de gènere i les polítiques adreçades a pal·liar els seus efectes negatius també seran tractades al llarg del curs.

2. Competències a assolir

Competències generals:

G1. Resolució de problemes: ser capaç de resoldre problemes que es presenten dintre dels contextos coneguts del seu camp d'estudi.

G2. Comunicació oral i escrita: ser capaç de comunicar-se correctament de forma oral i escrita en qualsevol de les dues llengües oficials de Catalunya, és a dir, en Català i Castellà, tant en audiències expertes com inexpertes.

G3. Capacitat d'anàlisi i síntesi de la informació per a la presa de decisions, planificació i organització.

G4. Compromís ètic: assegurar que tot l'aprenentatge integri els valors de la justícia social, la igualtat entre homes i dones, la igualtat d'oportunitats –especialment per a les persones amb discapacitat-, de manera que els estudis de Relacions Laborals contribueixin a formar ciutadans i ciutadanes per a una societat justa, democràtica i basada en la cultura del diàleg i de la pau.

G5. Treball en equip: ser capaç de treballar en equip, participant activament en les tasques assignades i negociant opinions discrepants fins a arribar a posicions de consens.

Competències específiques:

E2. Marc normatiu de les relacions laborals.

E17. Interpretar dades i indicadors socioeconòmics.

E20. Comprendre la relació entre processos socials i relacions laborals.

E24. Orientacions per a la presa de decisions i l'avaluació de polítiques.

3. Continguts

Part I: Bloc introductori: gènere; canvis demogràfics i familiars; Estat de Benestar i polítiques familiars

En aquesta part s'introdueix a l'estudiant al concepte de gènere i a la teorització que han fet economistes i sociòlegs sobre la lògica de la família i de les estratègies dels seus membres. Així mateix, es pretén que l'alumne/a adquireixi uns coneixements bàsics sobre els canvis demogràfics recents que permetran seguir el fil conductor del procés històric de les transformacions familiars i laborals. Finalment, es definiran i sintetitzaran les diverses dimensions dels règims de benestar, específicament de les polítiques familiars, i s'analitzarà la seva influència en la participació laboral femenina.

Part II: Bloc mercat de treball: la participació laboral femenina; segregació ocupacional; conciliació; immigració

En fil conductor és analitzar la participació laboral femenina tenint en compte les característiques sociodemogràfiques (edat, generació, lloc de naixement, nivell educatiu, etc.), laborals (ocupació, sector d'activitat econòmica, salari, etc.) i familiars de les dones. Partint d'una revisió de les principals teories sobre la participació de les dones en el mercat de treball, en un segon moment, s'estudiarà l'evolució del rol social i laboral de la dona a Europa en general i a Espanya en particular. Sense deixar el mercat de treball, l'atenció es centrarà després en aquella població que està ocupada, i veurem com homes i dones tenen feines i condicions laborals ben diferenciades. És el que s'anomena segregació ocupacional per raó de sexe, temàtica a la que dediquem una de les sessions del curs. A continuació, tractarem la conciliació entre l'ocupació i la vida familiar. Finalment, estudiarem el paper laboral complementari que ha tingut la immigració femenina en relació a les dones treballadores autòctones del sud d'Europa, el que es coneix com la internacionalització de la reproducció social en contextos de polítiques familiars deficitàries.

Part III: Bloc relacions laborals i gènere

En la part final de l'assignatura s'analitzaran les polítiques adreçades a pal·liar els efectes negatius de la segmentació dels mercats de treball per motius de gènere. Concretament es tractaran les polítiques d'igualtat i de no discriminació en l'àmbit laboral per motiu de sexe i les relatives a la protecció del lloc de treball de les mares treballadores.

4. Avaluació

4.1. Sistema d'avaluació.

Sistema d'avaluació general					
Activitat d'avaluació	Criteris d'avaluació	% nota final	Recuperable o no, com i en quin moment	% recuperació (sobre nota final)	Competències avaluades
Prova escrita sobre la teoria impartida a l'assignatura	De 0 a 10 (qualificació numèrica) Per a aprovar l'assignatura és necessari obtenir una nota mitjana superior a 5 dins d'aquesta prova	60%	Recuperable. Realització d'una nova prova escrita. Febrer de 2013	60%	G2, G3, G4, E2, E17, E20, E24
Exercici pràctic relacionat amb l'obtenció d'indicadors de treball femení	De 0 a 10 punts Per a aprovar l'assignatura és necessari lliurar el treball en termini i obtenir una nota mitjana superior a 5 dintre d'aquesta prova.	20%	Recuperable. Lliurament d'un nou treball. Data límit: 25 de febrer de 2013	20%	G1, G2, G3, G4, G5, E2, E17, E20, E24
Lliurament de resums crítics associats a articles relacionats amb els continguts teòrics	De 0 a 10 punts Per a aprovar l'assignatura és necessari lliurar els resums en termini i obtenir una nota mitjana superior a 5 dintre d'aquesta prova.	20%	Recuperable. Lliurament de nous resums crítics. Data límit: 25 de febrer de 2013	20%	G2, G3, G4, G5, E2, E17, E20, E24
Sistema d'avaluació per als estudiants que participen en programes de mobilitat*					
Activitat d'avaluació	Criteris d'avaluació	% nota final	Data de realització	Competències avaluades	

* Els alumnes que participen en programes de mobilitat s'han de posar necessàriament en contacte amb la professora al començament del curs a efectes de la seva avaluació.

Prova escrita sobre la teoria impartida a l'assignatura	De 0 a 10 (qualificació numèrica) Per a aprovar l'assignatura és necessari obtenir una nota mitjana superior a 5 dins d'aquesta prova.	60%	15-26 de juliol de 2013	G2, G3, G4, E2, E17, E20, E24
Exercici pràctic relacionat amb l'obtenció d'indicadors de treball femení	De 0 a 10 punts Per a aprovar l'assignatura és necessari lliurar el treball en termini i obtenir una nota mitjana superior a 5 dintre d'aquesta prova.	20%	15-26 de juliol de 2013	G1, G2, G3, G4, G5, E2, E17, E20, E24
Lliurament de resums crítics associats a articles relacionats amb els continguts teòrics	De 0 a 10 punts Per a aprovar l'assignatura és necessari lliurar els resums en termini i obtenir una nota mitjana superior a 5 dintre d'aquesta prova.	20%	15-26 de juliol de 2013	G2, G3, G4, E2, E17, E20, E24

4.2. Condicions per concórrer a la recuperació.

Només podran concórrer al procés de recuperació els estudiants que, havent participat en almenys el 50 % de les activitats d'avaluació continuada i havent-se presentat a l'examen final de l'assignatura, hagin obtingut la qualificació final de suspens en l'avaluació trimestral. Els estudiants només podran recuperar aquella o aquelles activitats a les quals hagin obtingut una qualificació inferior a 5.

5. Bibliografia i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

ANKER, R. (1998). *Gender and Work : sex segregation of occupations in the world*. Geneva : International Labour Office.

BECKER, G. (1987). *Tratado sobre la Familia*. Madrid: Alianza.

BRULLET, C. (2000). "El debat sobre la conciliació ocupaciófamília dins el marc de la Unió Europea", *Revista Catalana de Sociologia*, 12, pp. 155-185.

BLAU, F., FERBER, M. A., y WINKLER, A. E. (2002). *The Economics of Women, Men and Work*. Prentice Hal.

ESPING-ANDERSEN, G. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity Press.

FLAQUER, L. (2000). *Las políticas familiares en una perspectiva comparada*. Barcelona: Fundació "La Caixa".

GARRIDO, L. (1992). *Las dos biografías de la mujer en España*, Vol. 33, Madrid: Ministerio de Asuntos sociales, Instituto de la mujer.

LESTHAEGHE, R. (1995). "The second demographic transition in Western countries: An interpretation." a K. O. Mason and A. M. Jensen (eds.) *Gender and Family Change in Industrialized Countries*. Oxford, Clarendon, pp. 17-62.

5.2. Bibliografia complementària

Al final de cada tema es proporcionaran referències bibliogràfiques complementàries. Alguns textos d'interès relacionats amb l'assignatura són els següents:

BLOSSFELD, H.P. i DROBNIC, S. (2001). *Careers of couples in contemporary societies: from male breadwinner to dual-earner families*. Oxford University Press.

FARALDO, C. (2010). *Cuestiones actuales sobre el trabajo de la mujer y su protección social*. Tirant lo Blanc.

GORNICK, J. (2003). *Families that work: policies for reconciling parenthood and employment*. Russell Sage Foundation.

JURADO GUERRERO, T. (2007). *Cambios familiares y trabajo social*. Ediciones Académicas.

LEWIS, J. (2009). *Work-Family Balance, Gender and Policy*. Edward Elgar.

5.3. Recursos didàctics

Consulteu l'apartat de "Sociologia de la família" a les guies temàtiques de la biblioteca de l'UPF: <http://guiesbibtic.upf.edu/cpis>

Altres fonts d'informació:

- [Centro de Investigaciones Sociológicas](#)
- [European Foundation on Improvement of Living and Working Conditions](#)
- [Eurostat](#)
- [Instituto Nacional de Estadística](#)
- [OECD Family database](#)
- [Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales](#)
- [Gender Equality in Europe](#)
- [OECD Family database](#)

6. Metodologia

El curs es compon de sessions amb una hora de classe magistral i una hora de classe pràctica o seminari. El curs està estructurat en setmanes, de manera que cada setmana s'estudiarà un tema de manera monogràfica.

En les classes magistrals es presentaran els continguts conceptuals de cada temàtica, fent esment especial a la literatura principal, els enfocaments teòrics i la seva aplicació empírica.

La majoria de les sessions pràctiques o seminaris es centraran en la discussió, anàlisi i comentari d'un article, que complementarà el contingut teòric aportat per la professora. Tots els alumnes han d'haver llegit l'article corresponent a cada sessió, i un o varis alumnes el presentaran davant de la resta de companys. Després de cada seminari, els alumnes tindran un termini d'una setmana per lliurar, a través de l'aula global, un resum crític de l'article corresponent.

D'altra banda estan previstes dues sessions pràctiques a l'aula d'informàtica. Durant la primera s'introduirà als alumnes a les principals fonts d'informació sobre la participació laboral femenina a Espanya i a altres països de la Unió Europea. A la segona, els estudiants presentaran, en grup, un exercici en què hauran obtingut diversos indicadors relacionats amb el treball femení en un o varis països escollits.

L'assistència i participació activa, tant a les classes magistrals com als seminaris, formaran part de l'avaluació global de l'assignatura.

7. Programació d'activitats

SETMANA 1 (DUES SESSIONS)

1 sessió:

1a hora: Presentació de l'assignatura

2a hora: Dubtes, formació de grups

2 sessió:

1a hora (classe magistral): Aproximació al concepte de gènere; les principals perspectives teòriques sobre la família

2a hora (classe magistral): Els canvis demogràfics i familiars a Europa

SETMANA 2 (DUES SESSIONS)

1 sessió:

1a hora (classe magistral): Els règims de Benestar Social: Estat, Mercat i Família

2a hora (seminari): Projectió i discussió de material audiovisual sobre la temàtica tractada a la primera hora

2 sessió:

1a hora (classe magistral): Les polítiques familiars des d'una perspectiva comparada

2a hora (seminari): Presentació (per part d'un o varis alumnes) i discussió col·lectiva d'un article relacionat amb el tema tractat a la classe magistral. La lectura prèvia de l'article és obligatòria per a tots els alumnes. Els articles es penjaran oportunament a l'aula global.

SETMANA 3

1a hora (classe magistral): La participació laboral femenina (I): perspectives teòriques, la població activa/força de treball, el canvi de rol de la dona, la influència de les polítiques públiques.

2a hora (seminari): Pràctica a una aula d'informàtica, en que s'introduirà als alumnes a les principals fonts d'informació sobre la participació laboral femenina a Espanya i a altres països de la Unió Europea.

SETMANA 4

1a hora (classe magistral): La participació laboral femenina (II): el cas espanyol

2a hora (seminari): Pràctica a una aula d'informàtica, on els estudiants presentaran un exercici en què hauran obtingut diversos indicadors relacionats amb el treball femení en un o varis països escollits.

SETMANA 5

1a hora (classe magistral): La segregació ocupacional i desigualtat salarial per raó de sexe

2a hora (seminari): Presentació (per part d'un o varis alumnes) i discussió col·lectiva d'un article relacionat amb el tema tractat a la classe magistral. La lectura prèvia de l'article és obligatòria per a tots els alumnes. Els articles es penjaran oportunament a l'aula global.

SETMANA 6

1a hora (classe magistral): La conciliació entre l'ocupació i la família

2a hora (seminari): Presentació (per part d'un o varis alumnes) i discussió col·lectiva d'un article relacionat amb el tema tractat a la classe magistral. La lectura prèvia de l'article és obligatòria per a tots els alumnes. Els articles es penjaran oportunament a l'aula global.

SETMANA 7

1a hora (classe magistral): Immigració femenina i mercat de treball: la internacionalització de la reproducció social

2a hora (seminari): Presentació (per part d'un o varis alumnes) i discussió col·lectiva d'un article relacionat amb el tema tractat a la classe magistral. La lectura prèvia de l'article és obligatòria per a tots els alumnes. Els articles es penjaran oportunament a l'aula global.

SETMANA 8

1a hora (classe magistral): Polítiques de discriminació positiva; Les polítiques relatives a la protecció del lloc de treball de les mares treballadores.

2a hora (seminari): Presentació (per part d'un o varis alumnes) i discussió col·lectiva d'un article relacionat amb el tema tractat a la classe magistral. La lectura prèvia de l'article és obligatòria per a tots els alumnes. Els articles es penjaran oportunament a l'aula global.

SETMANA 9

1a hora (classe magistral): Els plans d'igualtat

2a hora (seminari): Presentació (per part d'un o varis alumnes) i discussió col·lectiva d'un article relacionat amb el tema tractat a la classe magistral. La lectura prèvia de l'article és obligatòria per a tots els alumnes. Els articles es penjaran oportunament a l'aula global.

SETMANA 10

Síntesi de les principals temàtiques tractades al curs.

Aclariment de dubtes.